

QAZAQSTAN RESPÝBLIKASYNYŇ BILIM JÁNE ҒYLYM MINISTRLOGI
Ó. SULTANĠAZIN ATYNDAGY
QOSTANAI MEMLEKETTİK PEDAGOGIKALYQ ÝNIVERSITETI

**«Sultanġazin oqylary» I-shi Halyqaralyq
ǵylymi-praktikalyq konferensiasynyŋ
MATERIALDARY**

17-18 мамыр 2019

**МАТЕРИАЛЫ
I-ой Международной научно-практической
конференции «Султангазинские чтения»**

17-18 мая 2019

**MATERIALS
of the Ist International scientific and practical
conference «Sultangazin readings»**

May 17-18, 2019

Qostanai, 2019

ӘОЖ 378 (094)
КБЖ 74.58
С 89

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ

Бас редактор

Әбіл Еркін Аманжолұлы
тарих ғылымдарының докторы, профессор

Бас редактордың орынбасарлары:

Медетов Нурлан Амирович
физика-математика ғылымдарының докторы
Ташетов Аманжол Аскарович
PhD докторы

Редакциялық алқа мүшелері:

Утегенова Бибикуль Мазановна
педагогикалық ғылымдар кандидаты, доцент
Евдокимова Ольга Николаевна
педагогикалық ғылымдар кандидаты
Балгабаева Гаухар Зкрияновна
тарих ғылымдарының кандидаты, доцент
Жумабаев Канат Аканович
кандидат экономических наук
Бобренко Марина Александровна
Сатбаева Муснай Тулегеновна
Жиенбаева Аида Аманжолқызы

С 89 «Сұлтанғазин оқулары» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары. = Материалы международной научно-практической конференции «Султангазинские чтения». = Materials of the international scientific and practical conference on «Sultangazin readings». – Қостанай, 2019.

ISBN 978-601-7934-72-9

«Сұлтанғазин оқулары» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары жинағында білім беру жүйесін дамыту мен кадрларды даярлаудың ғылыми әлеуетін арттыру, қоғамды дамытудың маңызды мәселелері және «Мәңгілік Ел» бағдарламасының негізгі принциптерін жүзеге асыру жайында зерттеулер жарық көрді.

В материалах международной научно-практической конференции «Султангазинские чтения» опубликованы исследования актуальных вопросов развития системы образования и научного потенциала подготовки кадров, общества и реализации основных принципов программы «Мәңгілік ел».

The materials of the international scientific-practical conference «Sultangazin Readings» are devoted to studies of topical issues of the development of the education system and the scientific potential of personnel training, society and the implementation of the basic principles of the program «Мәңгілік ел»

**ӘОЖ 378 (094)
КБЖ 74.58**

*Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университетінің
Ғылыми кеңесінің шешімімен баспаға ұсынылған*

Жинақта ұсынылған мақалалардың мазмұны үшін жеке автор(лар) жауапты

ISBN 978-601-7934-72-9

© Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай
мемлекеттік педагогикалық университеті, 2019

КОЛЛЕДЖ ТҮЛЕКТЕРІН ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСТЫРУҒА КӨМЕК

To assist in the employment of college graduates

М.Т. Бекмаганбетова
M.T. Bekmaganbetova

ЧУ «Колледж ЗЕРЕК», Костанай, Қазақстан, *mariyam_bek87@mail.ru*

Аннотация

Мақала түлектердің жұмысқа орналасудың негізгі мәселесін, сондай-ақ еңбек нарығын талдау нәтижелерін ескере отырып, осы проблемаларды шешуге адами қарым-қатынастардың әсері қарастырылады. Кәсіби қызмет түрлеріне сәйкес табысты жұмысқа орналасу үшін қажетті құжаттардың үлгілері келтірілген.

Abstract

The article deals with the main problems of employment, as well as the impact of human relations on the solution of these problems, taking into account the results of the analysis of the labor market. Given the types of professional activity in accordance with the samples of documents necessary for successful employment.

Кілт сөздер: маман, жұмыс, тәжірибе, түлектер, табыс, кәсіпкерлік, білім.

Key words: specialist, work, practice, graduates, professional, knowledge.

Қазіргі жағдайда мамандарды даярлауға жоспарлы тапсырыс болмаған жағдайда оқу орындары пайда болған білім беру қызметтері нарығында бір-бірімен бәсекелестік күреске, ал олардың түлектері – еңбек нарығында тартылған. Бұл жағдайда оқу орнын бітіргеннен кейін беделді және жақсы төленетін жұмыс алу, өзін-өзі іске асыру және мансаптық өсу үшін мүмкіндіктер оқу орнының рейтингін анықтайтын факторға айналды.

Шығарылатын мамандарды жұмысқа орналастыруға жәрдемдесу, олардың еңбек нарығында сұранысқа ие болуын күшейту жөніндегі жұмыс колледж қызметінің ең маңызды бағыттарының бірі болып табылады, ол көптеген, соның ішінде экономикалық проблемаларды тиімді шешуге мүмкіндік береді. Ол түлектердің жұмысқа орналасуына қолдау көрсету мақсатында әлеуетті жұмыс берушілермен ынтымақтастықтың түрлі бағдарламалары арқылы жүзеге асырылады.

1. Жұмыс орнын таңдау

Жұмыс іздеу тиімділігі сіздің белсенділігіңізге байланысты.

Жұмыс іздеу уақыты – барлығы үшін ауыр және тынымсыз уақыт. Тәжірибелі кәсіпқойлар мен бастауыш мамандар алаңдатады, жұмыс берушіге жағымды әсер етуге ұмтылады, әңгімелесудің нәтижелерін күтеді.

Жұмыс істеу және табыс табу ниетінен басқа, оқу орындарының түлектеріне ештеңе жоқ. Бос жұмыс орны туралы әрбір хабарландыруда «жылдан, үш, бес жыл» мамандығы бойынша жұмыс тәжірибесіне қойылатын талап бар. Тәжірибенің болмауы ізденушілердің осы санаты үшін практикалық тұрғыдан ғана емес, психологиялық тұрғыдан да маңызды проблема болып табылады.

Жұмыс тәжірибесі жоқ студенттер өндірістік тәжірибе мен тағылымдаманың алтын уақытын пайдалана алады. Дәл қазір олар жетіспейтін тәжірибе, сенімділік пен танысу, «жарқырап үлгеру» және өзін-өзі таныта алады. Сізде «қате құқығы» бар – оны пайдаланбау жақсы.

Тәжірибе аяқталғаннан кейін ұйым басшысының немесе жұмыс орны бойынша өзінің тікелей бастығының ұсыныстарымен бірге жас мамандарға кеңес береміз. Бұл ұсыныстар, сондай-ақ оқу орнының тәжірибе жетекшісінің ұсыныстары Сізге әрі қарай жұмысқа орналасу кезінде пайдалы болуы мүмкін.

ӘНГІМЕЛЕСУГЕ ҚАЛАЙ ДАЙЫНДАЛУ КЕРЕК?

Әңгімелесу жұмысқа қабылдау кезінде кең таралған әдіс болып табылады және жеке байланыс барысында кандидат туралы ақпаратты анықтауды көздейді. Әңгімелесуден басқа кандидатты бағалау кезінде: ұсынылған құжаттарды, пікірлерді және ұсынымдарды, жұмыс үлгілерін талдау, қабілеттерін, жеке қасиеттерін, білімін, іскерлігін, кәсіби құзыреттілігін тестілеу қолданылуы мүмкін.

Сұхбаттасуға бара отырып, есте сақтау маңызды: сұхбаттасуға дайындық сапасы оның нәтижелілігін анықтайды.

1. Имиджді сүйреу

Әңгімелесуге дайындық кезінде сіз қандай әсерді жасағыңыз келетінін ойлаңыз: іскер, ұқыптылық, жұмысқа қызығушылық танытатын адам... немесе қатты және бақытсыз адам? Сәйкес қалаулы нәтижесін жасаңыз да тәсілдердің көмектесетінін қамтамасыз етіңіз.

Адамның киімі оның имиджінің маңызды сипаттамасы болып табылады. Үш ережені басшылыққа ала отырып, киімді таңдаңыз, ол:

- * бірінші жақсы әсер алу үшін қолайлы жұмыс;
- * сіздегі ішкі жайлылық пен сенімділікті күшейту;
- * осы ұйымда қабылданған киім стиліне сәйкес келу.

Іскерлік стиль – қатаң фасон, қанық емес түстер. Қалаған әсерді қамтамасыз ету үшін, сондай-ақ сіздің бетіңіз, шаш үлгісі, аксессуарлар және т.б. маңызды болып табылады. Экстравангантизмнен аулақ болыңыз. Кейінірек сіз осы ұжымда өзіне мүмкіндік бере аласыз. Және сіздің киімдеріңіз стиль бірлігін көрсетуі керек. Егер сіз түйіндемеге дәлдік пен ұқыптылық тән екенін көрсетіп, бірақ кешігіп және қыртыс костюммен келсеңіз, сізге сену екіталай.

2. Оң көңіл жасау

Жағымды көңіл-күй – әңгімелесуге дайындықты қалыптастырудың маңызды жағы.

Егер сіз ішкі тепе-теңдік жағдайында болсаңыз, сіздің күшіңіз бен мүмкіндіктеріңізге сенесіз, табысқа көңіліңіз, онда әңгімелесудің ең қолайлы нәтижесі үшін сіздің мүмкіндігіңіз күрт артады.

3. Сұхбаттағы мінез-құлық Интервьюердің пікірін манипуляцияламаңыз. Сұхбаттасушыны «қоюға», тағдырдың қысқа және бағындырылуын көрсетуге тырысыңыз.

Егер сіз жігерлі болсаңыз және оны өзінің басты құндылығы деп санасаңыз, оны тым көрсетуге болмайды. Артық табандылық, адамның басқарылмауы мен қақтығысы әсер етеді. Егер сіз шынымен жаман болсаңыз, жұмыстың болмауы, әдетте, ең жақсы өмір кезеңі емес, жиналуға тырысыңыз.

Қорытындылай келе, сіз қалаған жұмысты іздеуге қол жеткізудің көптеген нұсқалары бар екенін еске салғым келеді. Ең бастысы – жақсылыққа ұмтылыңыз.

ВЕРБАЛЬДЫ ЕМЕС ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС ТІЛІ

Қарым-қатынас ауызша хабарламалармен толмайтыны белгілі. Бұл үдерісте эмоциялар, серіктестердің мәнерлері, қимыл-қимылдары маңызды рөл атқарады. Зерттеу көрсеткендей, адамдардың өзара іс-қимылы барысында 60-тан 80%-ға дейінгі ақпарат қарым-қатынастың бейвербальді емес құралдары есебінен және тек 20-40%-ы ауызша (сөйлеу) көмегімен беріледі.

1. Бім ашықтық

Шынайылық пен ашық айту ниетін көрсетеді.

«Ашық қолдар» қимыл-қимылы әңгімелесуші өз қолын алақанымен жоғары қарай алға тартады. Бұл қимыл қарсы тұру және байланыс орнату ниетін көрсетеді.

«Пиджакты ағыту» әрекеті – әңгімелесушіге ашық және достығы орналасқан адамдар әңгімелесу кезінде жиі пиджакты ағытып отырады. Тәжірибе көрсетіп отырғандай, сұхбаттасушылар арасындағы келісімге түйілген пиджактарда қалған адамдар арасында қарағанда жиірек қол жеткізіледі.

2. Бім және қорғаныс қалыптары

Қолдың қарапайым айқасуы – қорғаныс немесе теріс жағдайды білдіретін әмбебап қимыл.

Айқасқан қолдың қылқаламдары иықты қамтыса, теріс реакцияны тежеуді білдіреді.

3. Ойлану және бағалау тәсілдері

«Қол бетінде» қимылы сіздің сұхбаттасушыңыздың бір нәрсе қызықтырғанын куәландырады.

«Мұрынды қысу» әрекеті терең шоғырлану мен шиеленісті ойлауды білдіреді.

Әңгімелесуші шешім қабылдау сатысында болған кезде, ол иегін ұрады.

4. Әңгімені тыңдауды және аяқтауға ұмтылуды білдіретін әрекеттер мен қалыптар

Егер әңгімелесу кезінде сіздің сұхбаттасушыңыз ғасырлар түсірсе, бұл сіз оған қызықсыз болдыңыз деген белгі.

Қимылмен «құлақты қасу» туралы куәландырады ниет етіп жүзеге өшіріңіз мүмкін деген сөздерден ол естиді.

Әңгімелесуші әңгімені тез аяқтағысы келген жағдайда, ол есікке қарай белгісіз бұрылады, бұл ретте оның аяқтары шығуға барады.

5. Өтірік туралы куәландыратын қалып

Ауызды қолмен қорғау – өтірік туралы анық куәландыратын аз ғана қимылдардың бірі. Кейбір адамдар бұл әрекетті жасыру үшін мұқият жөтелуге тырысады.

Сөйлесуші мұрынға тиген кезде, қимыл – бұл алдыңғы қимылның нәзік нұсқасы.

Ғасыр сүрлеумен байланысты іс-қимыл алдау немесе күдіктен жасырыну ниетінің пайда болуына және қате айтылатын сұхбаттасушының көзіне көзқарастан құтылуға байланысты.

6. Көзқарас

Көріністің бағыты, көздің байланыс жиілігі – бейвербалды қарым-қатынастың тағы бір компоненті. Көзқарас қарым-қатынасты орнату үшін қолданылады.

Адам неғұрлым жылы қарым-қатынасты орнатуға ұмтылған кезде, ол әңгімелесушінің көзқарасын іздейді. Алайда, егер біреу көзге тым ұзақ қарайтын болса, онда ол алаңдатады.

Сіздің көзқарасыңыз серіктестің көзімен сөйлесудің барлық уақытының 60-70%-ға жуығын кездестіруге тиіс. Қарым-қатынас уақытынан 1/3 кем серіктеспен кездесетін сұхбаттасушы сирек сенімді пайдаланады.

Соңында, құрметті жұмыс іздеушілер, табысты көп жағдайда өзіңіз қаншалықты сенімді болғанына, сіздің қызығушылығыңыз бен құзыреттіліктеріңізге байланысты екенін еске салу керек. Егер сіз барлық осы айтылған әрекеттерді орындасаңыз, онда, әрине, сіз армандаған жұмысты табасыз.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Абросимов В.А. Как найти работу. – М.: 2010.
2. Андреев В.И. Конфликтология: искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов. – Казань, 2011.
3. Аврамова Е., Кулагина Е., Верпаховская Ю. Поведение молодых специалистов на рынке труда: новые тенденции // Человек и труд. – 2007. – №9. – С. 41-47.
4. Кохановская М. И. Формирование навыков грамотного поведения молодежи на рынке труда. Сборник методических материалов. – Центр «Молодёжь за свободу слова». – Калининград, 2011. – 48 с.

<i>Шевченко Л.Я., Назарова С.В.</i> Проблема доступности образования	166
<i>Шолпанбаева Г.А., Святокум С.</i> Инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдану жүйесі	171
<i>Шолпанбаева Г.А., Феклюнина А.</i> Білім берудегі инновациялық үдерістер	173
<i>Жумағалиева Б.М., Жиенбаев Т.А.</i> Методика выполнения заданий экспериментального тура областной олимпиады по химии	177

2 СЕКЦИЯ

КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДЫҢ ҒЫЛЫМИ ӘЛЕУЕТІН АРТТЫРУ РАЗВИТИЕ НАУЧНОГО ПОТЕНЦИАЛА ПОДГОТОВКИ КАДРОВ DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC POTENTIAL OF PERSONNEL TRAINING

<i>Аханова А.М.</i> Применение IT-технологий в системе воспитательной работы колледжа как средство повышения уровня образованности студентов колледжа	182
<i>Бекмаганбетова М.Т.</i> Колледж түлектерін жұмысқа орналастыруға көмек	187
<i>Бисембаева Ж.К., Оспаналиева У.О.</i> Бастауыш сынып оқушылардың байланыстырып сөйлеулерін мазмұндама жаздыру барысында дамыту әдістері	190
<i>Брагина Т.М., Брагин Е.А.</i> Изменения фаунистического состава позвоночных животных Костанайской области за последнее столетие.....	193
<i>Брагина Т.М., Брагин Е.А., Рулёва М.М., Бобренко М.А.</i> Влияние климатических факторов на состав и структуру сообществ почвенных беспозвоночных (мезофауна) целинных степей Костанайской области.....	198
<i>Брагина Т.М., Симонова Р.А.</i> Разнообразие гистерид (coleoptera: histeridae) рода saprinus Костанайской области	202
<i>Валяева Е.А., Кубеев М.С., Курлов С.И.</i> Биологическое разнообразие ихтиофауны водоемов Сарыкольского района Костанайской области	206
<i>Важев В.В., Важева Н.В., Губенко М.А., Ергалиева Э.М.</i> Компьютерные технологии как средство интеграции учебной и научно-исследовательской деятельности	210
<i>Жумабаев К.А., Жумабаева М.Б., Жиенбаева А.А.</i> Вопросы реализации образовательной и научной деятельности вуза (на примере Костанайского государственного педагогического университета).....	215
<i>Калиниченко О.В.</i> Интеграция научно-исследовательской и практико-ориентированной деятельности студентов-первокурсников в рамках работы научного кружка	220
<i>Кенжитаева Ж.Л.</i> Болашақ мамандарға ғылыми тілді дамыту	223
<i>Мендалиева Д.К., Кульниязова А.Н.</i> Болашақ мұғалімнің пәндік-кәсіби құзыреттілігін арттыру мақсатында физикалық химия курсының «Электрохимия» тарауын оқыту әдістемесі	226
<i>Мендалиева Д.К., Қоныспай Р.Қ.</i> Аналитикалық химия пәнінде есептер шығарудың дидактикалық функциялары мен маңызы	228
<i>Петрушка А.Ю., Смаглий Т.И.</i> Теоретические подходы к исследованию временной компетентности	232
<i>Силенко Е.А., Смаглий Т.И.</i> Психологические условия успешности обучения взрослых иностранному языку с учетом когнитивных стилей	236
<i>Чашков В.Н., Чапаксин И.В., Жаналинова С.А., Махмутова Г.Е.</i> Физико-химические методы исследования природных вод города Костанай на наличие тяжелых металлов.....	239
<i>Жумағалиева Б.М., Чашков В.Н., Чапаксин И.В.</i> Исследование отдельных химических компонентов в сточных водах	243